

Заяць Володимир

Науковий керівник – Мельник А.О., д.е.н., професор
Київський національний університет технологій і дизайну

ЕКСПОРТНО-КРЕДИТНІ АГЕНТСТВА В СИСТЕМІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Анотація. Розглянуто сучасні форми стимулювання експортно-імпоротної діяльності, які використовуються в США і одночасно слугують інструментами залучення інвестицій у діяльність підприємств, що здійснюють експортно-імпортні операції. Досвід провідних країн світу можна адаптувати під вітчизняні реалії і активізувати зовнішньоекономічну діяльність вітчизняних підприємств.

Ключові слова: експорт, імпорт, інвестиції, страхові агентства, зовнішньоекономічна діяльність.

Рівень залучення іноземних інвестицій, і як наслідок наявність достатньої кількості фінансових ресурсів є необхідною умовою успішного розвитку економіки країни.

Залучення іноземних інвестицій в економіку країни сприяє покращенню стану матеріально-технічної бази, підвищенню ефективності виробництв, забезпеченню конкурентоспроможності товарів, робіт та послуг, впровадженню інноваційних технологій та нарощуванню експортного потенціалу.

Створення сприятливого середовища для залучення іноземних інвестицій потребує участі відповідних державних та приватних інституцій, які повинні взаємодіяти між собою, що забезпечуватиме ефективний процес залучення інвестицій у державний та приватний сектори. Глобалізація та науково-технічний прогрес посилюють конкуренцію й відкрили нові ринки, які, за умови залучення інвестицій, надають можливості для інноваційного розвитку економіки в цілому та товарів і послуг зокрема.

Разом із тим, у сучасному світі традиційні підходи, сукупність економічних заходів та урядових політик не можуть в повній мірі забезпечити та стимулювати залучення інвестицій. З метою залучення інвестицій, просування експорту та створення найсприятливіших умов для національних виробників провідні країни світу почали займатися створенням спеціальних інститутів фінансової підтримки, які сприяли би залученню інвестицій та просуванню національних товарів і послуг на міжнародні ринки. Такими спеціалізованими інститутами виступають експортно-кредитні агентства (далі – ЕКА).

ЕКА – це окремі страхові агентства, банки або департаменти міністерств, які здійснюють свою діяльність на ринку структурного, торговельного та проектного фінансування шляхом здійснення страхування політичних і комерційних ризиків та надання гарантій. Всі країни – члени Організації економічного співробітництва і розвитку та майже всі європейські країни у державній політиці використовують ЕКА. В Європейському союзі діє окрема Директива 98/29/ЄС2 від 07.05.1998 про гармонізацію основних положень щодо страхування експортних кредитів за трансакціями із середньостроковим та довгостроковим покриттям.

Зараз ЕКА діють майже в усіх розвинутих країнах світу та країнах з перехідним типом економіки. Найбільш відомими є Eximbank (США), JBIC (Японія), Euler Hermes (Німеччина), COFACE (Франція), Atradius (Нідерланди), SBCE (Бразилія), CESCE (Іспанія), SEK (Швеція) та ін. Проте варто зазначити, що в різних країнах різняться механізми такої підтримки – від страхування та гарантування зовнішньоекономічних договорів до прямого кредитування чи інвестування.

На світовому ринку ЕКА є інститутами, що сприяють розвитку міжнародної торгівлі та виступають стабілізаторами внутрішніх ринків у кризових умовах. Роль ЕКА в розвитку міжнародної торгівлі постійно зростає в усьому світі, свідченням чого є збільшення масштабів діяльності таких фінансових інститутів. Так, Euler Hermes (Німеччина) здійснює свою діяльність щодо управління ризиками на п'яти континентах та має філії і своїх представників у 54 країнах світу.

Слід зазначити, що не існує «типової» чи «ідеальної» моделі експортно-кредитного агентства, адже при створенні такої установи та визначенні функцій, які вона буде виконувати, враховується, звісно, і соціально-економічне становище країни, і політичні умови тощо. У світовій практиці діяльність зі страхування з одного боку та надання банківських послуг з другого боку, зазвичай, є виключними видами діяльності, які не може надавати одна організація. Тому переважно створюються установи, які здійснюють відповідні виключні види діяльності – або банківську, або страху.

Так, для прикладу у США створена багаторівнева зовнішньоекономічна організаційна структура. Ключова роль в цій структурі належить Міністерству торгівлі (надання консультацій за кордоном, функціонування Центрів інформації з питань торгівлі). Крім того, функціонує Апарат торгового представника США (відповідає за розробку і реалізацію політики в області міжнародної торгівлі), Агентство з торгівлі та розвитку, Агентство міжнародного розвитку та Експортно-імпортерський банк США – EXIMBANK.

В свою чергу, Уряд Японії здійснює свою діяльність через Японську організацію страхування експорту та інвестицій – NEXI. Установа займається страхуванням ризиків за торговельними та інвестиційними угодами японських компаній з іноземними партнерами.

NEXI покриває політичні і комерційні ризики, які можуть виникнути при здійсненні торговельних та інвестиційних операцій з іноземними партнерами. Уряд Японії гарантує страхування, здійснене NEXI для підвищення кредитоспроможності організації.

Японський банк міжнародного співробітництва – JBIC – надає пільгові кредити країнам, що розвиваються для реалізації проектів. JBIC виділяє пільгові кредити для інвестиційних проектів японських компаній за кордоном з видобутку корисних копалин, розвитку інфраструктури тощо. JBIC пропонує такі послуги: а) кредити для експортерів; б) кредити для імпортерів; в) зовнішні інвестиційні кредити; г) спільне фінансування; д) гарантії платежу; ж) фінансування енергетичних та екологічних проектів; з) міжбанківські кредити та ін.

В свою чергу в Франції, за даними Business France за результатами 2019 року 40% залучених інвестицій у Францію - робота «BusinessFrance» [6].

Ключову роль в системі гарантування Німеччини грає Федеральний Уряд Німеччини, а відповідальним виконавцем є Федеральне міністерство економіки і

Abstracts II International scientific-practical conference «ECONOMIC AND BUSINESS ADMINISTRATION DEVELOPMENT: SCIENTIFIC CURRENCIES AND SOLUTIONS». Kiev, October 21, 2021, National Aviation University. технологій Німеччини. Найважливішими інститутами є страхове товариство Euler Hermes, а також кредитно-фінансові інститути: Банківська група реконструкції та розвитку KfW та «АКА», що діють у сфері фінансування експортних та інвестиційних проектів.

Euler Hermes надає гарантії німецьким підприємствам з 1926 року. Euler Hermes Group сьогодні є світовим лідером в області менеджменту і страхування кредитних ризиків та присутня в більш ніж 50 країнах. Компанія сприяє розвитку бізнесу, захищаючи від ризику неплатоспроможності покупців. Euler Hermes надає такі основні послуги: а) здійснення кредитного менеджменту; б) страхування кредитних ризиків; в) надання гарантій за експортними кредитами.

Механізм діяльності ЕКА – надання страхового покриття – визначеної суми, в межах якої агентство приймає ризики шляхом надання гарантій і поручительств. Покриття надається з метою зниження кредитного ризику, комерційних і політичних ризиків. Страхове покриття надається учасникам зовнішньоторговельної операції та фінансовим установам, які їх фінансують, що знижує ризики невиконання зобов'язань.

Саме механізм фінансування іноземним банком інвестиційних проектів, що пов'язані із модернізацією діючих виробничих потужностей під гарантії ЕКА може стати дієвим методом залучення іноземних інвестицій в Україну.

Використані джерела:

1. Товарна структура зовнішньої торгівлі України (щомісячна інформація). Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Соболев Б.В. Світовий фінансовий порядок та національна кредитна стратегія. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 115 (1). С. 89–93.
3. Онищенко В.П., Гужва І.Ю. Стимулювання національного експорту. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 6. С. 33–47.
4. Гужва І.Ю. Торгові дома та експортно-кредитні агентства в системі державної політики просування експорту. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 12. С. 93–96.
5. Волосович С.В. Експортно-кредитні агентства як інститут розвитку. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 4. С. 98–107.
6. Світовий банк, Показники світового розвитку, 2019. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country=UKR/>.